

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СПІВУЧАСТЬ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ У НЕОСОБИСТОМУ ГОЛОСУВАННІ

Хуторянець Ж. В.

*Студентка III курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Науковий керівник: Пахомов В. В.

*д. ю. н., професор, завідувач кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

З моменту здобуття Україною незалежності на політичній арені нашої держави розпочався процес змагання за домінування в парламенті для забезпечення максимального представництва в ньому. Мінусом цього процесу є зменшення значущості суспільно-необхідних проблем у боротьбі за здобуття політичних переваг та лобювання інтересів різноманітних зацікавлених осіб, яке призводить до вагомого зниження якості законотворчої роботи. Як наслідок, у практиці українського парламентаризму виникло одне з найбільш ганебних явищ, яке є серйозною перепорою на шляху до ефективної реалізації принципу представництва, – явище неособистого голосування народних депутатів України на засіданнях Верховної Ради України.

Дане явище несе значну небезпеку для утвердження України як правової держави, адже є прямим порушенням існуючих правових норм представниками органу законодавчої влади, суперечить принципу представництва та колегіальності парламенту, свідчить про невиконання народними депутатами своїх обов'язків перед громадянами України, які уповноважили народних депутатів на здійснення ними депутатських повноважень, знижує якість законів та інших нормативно-правових актів, прийнятих на засіданнях Верховної Ради України. Для забезпечення законності й прозорості прийняття законодавчих актів, притягнення осіб, відповідальних за вчинення такого правопорушення наразі є одним із актуальних питань у сучасному праві.

Неособисте голосування або «кнопкодавство» – це злочин, який порушує ч. 2 ст. 84 Конституції України, в якій зазначено «голосування на засіданнях Верховної Ради України здійснюється народним депутатом України особисто» [1]. Неособисте голосування у парламенті визнане Європейським судом з прав людини як незаконне, й за яке повинна передбачатися відповідальність.

Саме з метою боротьби із поширенням неособистого голосування, 19 грудня 2019 року Верховною Радою України було прийнято закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення особистого голосування народними депутатами України на пленарних засіданнях Верховної Ради України», згідно з яким Кримінальний кодекс було доповнено статтею 364² [2]. Відповідно до неї, умисне

здійснення народним депутатом України на пленарному засіданні Верховної Ради України голосування замість іншого народного депутата України (неособисте голосування) – карається штрафом від трьох тисяч до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [3].

Накладення штрафу на депутата у кримінальному провадженні, на відміну від адміністративного, тягне за собою судимість, яка є несумісною з даною посадою. Так, відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 81 Конституції України й п. 2 ч. 1 ст. 4 закону «Про статус народного депутата України» повноваження народного депутата припиняються достроково у разі набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього [1; 4]. Таким чином, після винесення суддею обвинувального вироку народний обранець, окрім сплати штрафу, має достроково припинити свої повноваження депутата.

Як наслідок, виникає питання – чи можна притягнути до відповідальності особу, яка свідомо передала картку колезі для голосування замість нього? Проаналізувавши вітчизняне законодавство можна дійти висновку, що відповідальність співучасника «кнопкодавства» не передбачена. Крім того, подібного досвіду немає і в міжнародній практиці, але, на нашу думку, варто доповнити ст. 364⁻² Кримінального кодексу України у частині передачі особистої картки для голосування, а також передбачити за вчинені дії кримінальну відповідальність як для співучасника неособистого голосування.

Даний висновок можна зробити, проаналізувавши інші положення Кримінального кодексу України, зокрема ті, що стосуються визначення поняття та видів співучасті у злочині. Так, відповідно до ст. 26 ККУ співучасть у злочині є умисна спільна участь декількох суб'єктів злочину у вчиненні умисного злочину [3].

Частина 1 ст. 27 Кримінального кодексу України передбачає таких учасників злочину:

1) виконавець (співвиконавець) – особа, яка у співучасті з іншими суб'єктами злочину безпосередньо чи шляхом використання інших осіб, що відповідно до закону не підлягають кримінальній відповідальності за скоєне, вчинила злочин, передбачений Кримінальним кодексом (ч. 2 ст. 27 ККУ);

2) організатор – особа, яка організувала вчинення злочину (злочинів) або керувала його (їх) підготовкою чи вчиненням. Організатором також є особа, яка утворила організовану групу чи злочинну організацію або керувала нею, або особа, яка забезпечувала фінансування чи організовувала приховування злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації (ч. 3 ст. 27 ККУ);

3) підбурювач – особа, яка умовлянням, підкупом, погрозою, примусом або іншим чином схилила іншого співучасника до вчинення злочину (ч. 4 ст. 27 ККУ);

4) пособник – особа, яка порадами, вказівками, наданням засобів чи знарядь або усуненням перешкод сприяла вчиненню злочину іншими співучасниками, а також особа, яка заздалегідь обіцяла переховати злочинця, знаряддя чи засоби вчинення злочину, сліди злочину чи предмети, здобуті злочинним шляхом, придбати чи збути такі предмети, або іншим чином сприяти приховуванню злочину (ч. 5 ст. 27 ККУ) [3].

Таким чином, проаналізувавши вищезазначені положення можна зробити висновок, що народний депутат, який передав індивідуальну картку для голосування своєму колезі є пособником у вчиненні злочину передбаченого ст. 364² ККУ – неособисте голосування, адже дана особа здійснила передачу засобу вчинення злочину, а саме картки для голосування, за допомогою якого забезпечила досягнення злочинного результату.

Відповідно до ч. 2 ст. 29 Кримінального кодексу України, організатор, підбурювач та пособник підлягають кримінальній відповідальності за відповідною частиною статті 27 і тією статтею (частиною статті) Особливої частини Кримінального кодексу, яка передбачає злочин, вчинений виконавцем [3].

З огляду на вищезазначене, виникає потреба деталізувати ст. 364² Кримінального кодексу України. На нашу думку, доцільно буде доповнити диспозицію зазначеної статті, щоб вона мала наступний вигляд: «Умисне здійснення народним депутатом України на пленарному засіданні Верховної Ради України голосування замість іншого народного депутата України (неособисте голосування) або передача індивідуальної картки для голосування іншому депутату – карається штрафом від трьох тисяч до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян». Таке формулювання збільшить суб'єктний склад злочину й дозволить притягати до відповідальності співучасників «кнопкодавства».

Відповідно до опрацьованої нами інформації, нами було зроблено наступні висновки:

1. Відповідно до кримінального законодавства України, депутатів, які віддають індивідуальну картку своїм колегам, щоб ті проголосували за нього, потрібно також притягувати до кримінальної відповідальності як співучасника у неособистому голосуванні.

2. Деталізувати ст. 364² Кримінального кодексу України й викласти її у наступній редакції: «Умисне здійснення народним депутатом України на пленарному засіданні Верховної Ради України голосування замість іншого народного депутата України (неособисте голосування) або передача індивідуальної картки для голосування іншому депутату - карається штрафом від трьох тисяч до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. Дата оновлення: 01.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 25.03.2020).
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення особистого голосування народними депутатами України на пленарних засіданнях Верховної Ради України: Закон України від 19 грудня 2019 року № 404-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/404-20#n6> (дата звернення: 25.03.2020).
3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. Дата оновлення: 20.03.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 25.03.2020).
4. Про статус народного депутата України : Закон України від 17 листопада 1992 року № 2790-XII. Дата оновлення: 20.03.20 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12> (дата звернення: 25.03.2020).

БОРОТЬБА З КІБЕРЗЛОЧИНАМИ: ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ В УКРАЇНІ

Хуторянець Ж. В.

Студентка III курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Думчиков М. О.

к. ю. н., асистент кафедри КПДС ННІ права

Сумського державного університету

Законодавство України у сфері боротьби з кіберзлочинністю нині є ще недосконалим та потребує уніфікації з урахуванням результатів випереджувальної еволюції країн-лідерів, їх досягнень та міжнародного досвіду, а також запиту суспільства на зміни.

Разом з тим, тенденції до поширення й масштаби кіберзлочинності та її соціально небезпечні наслідки викликають серйозне занепокоєння міжнародного співтовариства, спонукаючи до вдосконалення, трансформації норм, що регулюють норм, що регулюють суспільні відносини в кіберпросторі.

Аналіз національного законодавства України з питань запобігання кіберзлочинності й вчинення кібершахрайства дозволяє стверджувати про те, що законодавець певною мірою визначив основні поняття, запобіжні заходи з профілактики та протидії злочинності в кіберпросторі.